
Present Prioritize parts of housing Pattern based on Inhabitants' lifestyle, Case Study: Organizational Housing of Young personnel of the Armed Forces

---

Masoud Asadi Mahal Chali *

PhD in Islamic Urbanism, Department of Logistic and Passive Defense, Institute of Logistic & Defensive Technologies, Higher University of National Defense, Tehran, Iran.

(Received 8 May 2021, Accepted 13 Aug 2021)

Nowadays, there is no possibility of determination of inhabitants' lifestyle and needs, as the relationship between architect and them has been changed. It goes through making lots of changes in their home structure and even in their lifestyle, from inhabitants' side. This study aims to prioritize the different sections of housing based on the lifestyle and expectations and needs of young personnel of the Armed Forces in terms of purpose in applied and developmental research. In this case some questions are delivered: What are the different aspects of young personnel of the armed forces lifestyle? Or, which kind of problems have they ever been stuck in housing issues? Or, how are their priorities in the housing sector as their expectations and needs by living in the organizational housing? The lifestyle is considered as a collection of comprehensive functions used by a person; not only meeting their needs, but also it narrates their personality and embodies them to the others. The lifestyle criteria which have impacted the housing issue are family size, social relationship, etiquette, human basic needs, and economic status of the family. The housing is composed of those criteria in the different contexts and situations. It is analytically descriptive in nature. The statistical population of this study is young personnel of the Armed Forces and the sample size is 324 persons. Cluster analysis and factor analysis using SPSS and Excel software were also used for data analysis. After reviewing the theoretical basics of lifestyle and housing using the cluster analysis method, based on economic status, social status, and personal and family characteristics, the young personnel of the armed forces were categorized into three

groups. Then, using factor analysis method, prioritizing different parts of housing based on lifestyle, expectations and needs of the three groups. As the lifestyle cloning in the past fifty years, the concept of housing has been changed by accommodation. This kind of change are shadowed into the religious thought, political mind, economical position, foods and clothing, and even the manner of living. The Iranian family got used to spending lots of time in the yard and the house's other open spaces and living with the nature, but nowadays, it is untouchable. In the modern houses, there is lack of such spaces and persons are obliged to live in an apartment. Finally, by acquiring the young personnel's minds about the armed forces' houses, some innovations have been earned. The results of query show that the parents' bedroom, reception and kitchen are among the top three priorities of the first group, which is justified by the strong social relationships of the group. For the second group, parental sleep is also a higher priority than other spaces. The next priorities are the living room and the kitchen. For the third group, given the strong economic status, poor social relationships, and strong individual and family characteristics, the priority of having a children's bedroom, a kitchen and a parent's bedroom is acceptable to other spaces. To include their minds about different spaces and rooms are important because of the helping the designers to make comfortable plans for them in order not to have to change their lifestyle.

Keywords: Lifestyle, Housing, Expectations and needs, Young personnel, Armed Forces.

---

* Corresponding author. E-mail: masoodchali@yahoo.com

ارائه الگوی اولویت‌بندی اجزای مسکن بر اساس سبک زندگی ساکنان، نمونه موردی: مسکن‌های سازمانی پرسنل جوان نیروهای مسلح

مسعود اسدی محل چالی *

دکترای شهرسازی اسلامی، گروه آماد و پدافند غیرعامل، پژوهشکده آماد و فناوری‌های دفاعی، دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران.

(تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۲/۱۸، تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۵/۲۱)

چکیده

امروزه در طراحی مسکن، به دلیل تغییر رابطه میان معمار و ساکنان، دیگر شناخت سبک زندگی و نیازهای ساکنان، امکان‌پذیر نیست و سبب ایجاد تغییرات فراوانی از سوی ساکنان در ساختار خانه می‌شود و گاه نیز ساکنان مجبور به تغییر سبک زندگی خود می‌شوند. این پژوهش، با هدف اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای پرسنل جوان نیروهای مسلح، از نظر هدف در شاخه پژوهش‌های کاربردی و توسعه‌ای قرار می‌گیرد و از نظر ماهیت، از نوع توصیفی-تحلیلی است. جامعه آماری این تحقیق، پرسنل جوان نیروهای مسلح هستند و حجم نمونه به دست آمده معادل ۳۲۴ نفر است. همچنین به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از تحلیل خوشه‌ای و تحلیل عاملی به کمک نرم‌افزارهای SPSS و Excel استفاده شده است. به منظور پاسخ به سوال اصلی پژوهش یعنی "اولویت‌های بخش‌های مختلف مسکن بر اساس انتظارات و نیازهای پرسنل جوان نیروهای مسلح کدامند؟" پس از مروری بر مبانی نظری مرتبط با سبک زندگی و مسکن، با استفاده از روش تحلیل خوشه‌ای و بر اساس وضعیت اقتصادی، وضعیت روابط اجتماعی و ویژگی‌های فردی و خانوادگی، پرسنل جوان نیروهای مسلح به سه گروه دسته‌بندی شدند. سپس با استفاده از روش تحلیل عاملی اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی، انتظارات و نیازهای گروه‌های سه‌گانه صورت گرفت. نتایج نشان می‌دهند که اتاق خواب والدین، پذیرایی و آشپزخانه جزو سه اولویت اول گروه اول هستند که با توجه به روابط اجتماعی قوی این گروه قابل توجهی است. برای گروه دوم نیز خواب والدین در اولویت بالاتری نسبت به سایر فضاها قرار دارد. در اولویت‌های بعدی فضای نشیمن و آشپزخانه قرار دارند. برای گروه سوم نیز با توجه به وضعیت اقتصادی قوی، روابط اجتماعی ضعیف و ویژگی‌های فردی و خانوادگی قوی، اولویت داشتن اتاق خواب فرزندان، فضای آشپزخانه و اتاق خواب والدین نسبت به سایر فضاها قابل قبول است.

واژگان کلیدی

سبک زندگی، مسکن، انتظارات و نیازها، پرسنل جوان، نیروهای مسلح

راهگشا باشد بلکه باید نظر خود پرسنل جوان نیروهای مسلح را در مورد سبک زندگی، انتظارات و نیازهای آنها جویا شد. در صورت تحقق این مسئله، فضایی ساخته خواهد شد که نیاز کاربران در آن برطرف می‌شود و آنها مجبور به تغییر سبک زندگی خود نمی‌شوند. در همین راستا سئوالاتی که محققان در این پژوهش سعی در پاسخ به آنها دارند عبارت هستند از:

- ابعاد مختلف سبک زندگی پرسنل جوان نیروهای مسلح کدام هستند؟
- چه مسائل و نیازمندی‌هایی در بخش مسکن برای پرسنل جوان نیروهای مسلح وجود دارد؟
- اولویت‌های بخش‌های مختلف مسکن بر اساس انتظارات و نیازهای پرسنل جوان نیروهای مسلح کدام هستند؟

۱. ادبیات و مبانی نظری پژوهش

سبک زندگی

سبک زندگی را می‌توان به مجموعه‌ای کم و بیش جامع از عملکردها تعبیر کرد که فرد آنها را به کار می‌گیرد؛ چون نه فقط نیازهای او را تأمین می‌کنند، بلکه روایت خاصی را هم که وی برای هویت شخصی خود برگزیده است، در برابر دیگران متجسم می‌سازند (Giddens 1995, 81). مارتین سگالن، جامعه‌شناس فرانسوی، در جمع‌بندی خود از تحقیقات در مورد سبک زندگی در محدوده مسائل زناشویی سه محور را ارائه می‌کند: اول، مسکن (فضای داخلی خانه و تقسیم‌بندی فضاهای خصوصی و فضاهای عمومی و تفریحی داخلی و خارجی)؛ دوم، معاشرت و شبکه روابط خویشاوندی و اتکا در امور و حوادث و تأثیر این روابط بر نوع گذران اوقات فراغت؛ سوم، نوع نگاه و رفتار در مورد اشتغال زنان و تقسیم کار در زندگی زناشویی (Segalen 1991). هندری و همکاران نقل می‌کنند، از اواسط دهه ۱۹۸۰ میلادی به بعد، ابعاد سلامت و بهداشت

سبک زندگی، رابطه‌ای تنگاتنگ با مسکن فرد دارد. فضایی که انسان در آن سکنی می‌گزیند و آن را به مسکن اطلاق می‌کند، مکانی می‌شود که در آن بخشی از هویت خویش را می‌نمایاند و آن را شکل می‌دهد، چیدمان می‌کند و زندگی روزمره خود را در آن به انجام می‌رساند. مسکن انسان با توجه به ظرفیت‌های درونی و پتانسیل‌های آن سبک و سیاق زندگی او را رقم می‌زند. مسکن با سبک زندگی فرد رابطه‌ای عمیق دارد و ظرف وجودی زندگی را تحت تأثیر قرار می‌دهد (Maleki, et. al. 2017, 141). امروزه در طراحی مسکن، به دلیل تغییر رابطه میان معمار و ساکنان، دیگر شناخت سبک زندگی و نیازهای ساکنان، امکان‌پذیر نیست و این عدم شناخت سبب ایجاد مشکلات عدیده‌ای در امر سکونت شده است و متعاقباً سبب ایجاد تغییرات فراوانی از سوی ساکنان در ساختار خانه می‌شود و گاه نیز ساکنان مجبور به تغییر سبک زندگی خود می‌شوند که ممکن است پیامدهای منفی در پی داشته باشد. امروزه به لحاظ بی‌توجهی به کیفیت دو مقوله مهم مسکن و سبک زندگی، شاهد اتفاق‌های ناخوشایندی چه در سطح جامعه و چه در سطح خانواده هستیم که منشأ اصلی این اختلاف‌ها و تعارضات به محل زیستن افراد برمی‌گردد (Khezrian, et. al. 2016, 1).

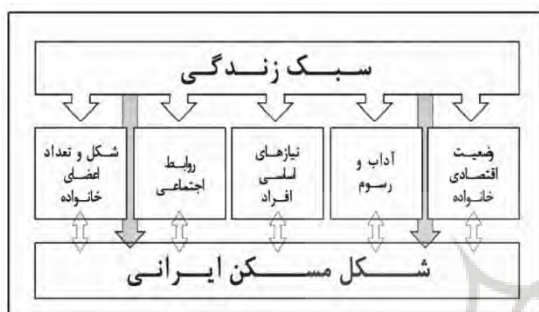
به علت تفاوت سبک‌های زندگی در خانواده‌های پرسنل جوان نیروهای مسلح، در فضاهای زندگی نیاز به وجود امکان اتفاق رفتارهای متفاوت ناگزیر است. به عنوان مثال استفاده از آشپزخانه و رفتارهایی که در آن صورت می‌گیرد در سبک‌های زندگی مختلف، متفاوت است، یا بعضی خانواده‌ها به علت رفت‌وآمدهای زیاد خویشاوندی، نیاز به فضای پذیرایی از مهمان بزرگتری دارند اما برخی دیگر نیاز به آشپزخانه یا نشیمن بزرگتری دارند، از این رو توجه به نیازها و سبک زندگی ساکنان، در اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بسیار اهمیت پیدا می‌کند. برای شناخت سبک زندگی ساکنان تنها نظر معماران و طراحان نمی‌تواند

سیاسی.

سبک زندگی و مسکن ایرانی

هرچند مفهوم کلی سبک زندگی به دلیل کاراکتر کلی آن مفید است، اما این مفهوم درباره چگونگی تأثیر خود بر شکل خانه و مجتمع‌های زیستی به ما کمکی نمی‌کند؛ بنابراین ضرورت دارد که سبک زندگی را به جنبه‌های ملموس‌تری در معماری تجزیه کرد (Rapaport 2013).

برای معرفی جنبه‌های مؤثر سبک زندگی بر شکل مسکن، می‌توان مدل زیر را ارائه کرد:

تصویر ۱: جنبه‌های مؤثر سبک زندگی در شکل مسکن (Ramyar 2012)

Fig 1: the different aspects of the lifestyle in the housing (Ramyar 2012)

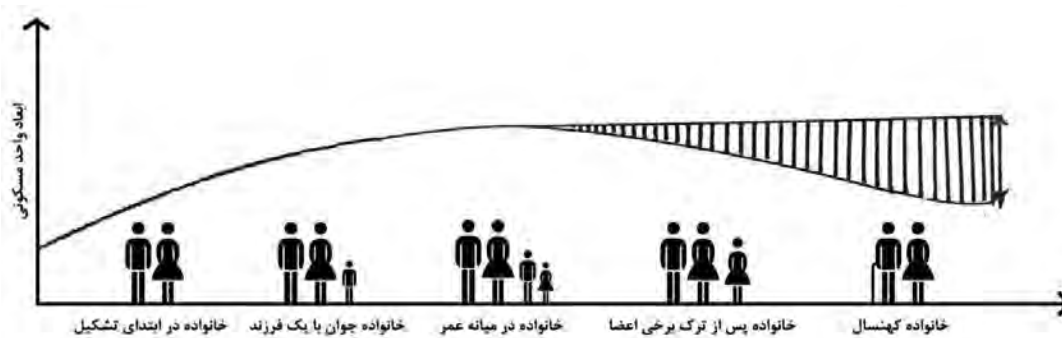
• شکل و تعداد اعضای خانواده

اولین و مهم‌تری اصل در هر طرح مسکونی، شناخت تمایلات و علایق اجتماعی است که طراحی و ساخت برای آن‌ها صورت می‌گیرد. نوع ساختمان باید متناسب با سبک زندگی و نیازهای گروه‌های ساکن باشد. طراح باید شناختی هرچند کلی از ساکنان آینده آن داشته باشد (Ramyar 2012). یکی دیگر از مواردی که در شکل مسکن تأثیر دارد، تحول ساختار خانواده در گذر زمان است (تصویر ۲). در میان تعداد گسترده متقاضیان مسکن، برخی نیازها یا خواسته‌های مشترک وجود دارد، به عبارت دیگر چهارچوب کلی نیازهای فیزیکی افراد یا خانواده‌ها شباهت‌هایی به یکدیگر دارد، به عنوان مثال تمامی خانواده‌ها نیاز به فضایی برای پخت و پز یا استراحت دارند، اما به دلیل تنوع در سبک زندگی و ویژگی‌های فردی و خانوادگی برخی از نیازها و انتظارات افراد از محل سکونت خود، از فرد به فرد و خانواده به خانواده متفاوت است.

به منزله یکی از مؤلفه‌های سبک زندگی مورد توجه قرار گرفت (Handry, et. al. 2002, 231). فرن، در بحث از روش‌های تحقیقی پیشرفته گروه متمرکز، به سبک زندگی اشاره می‌کند و مؤلفه‌های آن را فعالیت‌ها (مانند کار، سرگرمی و تفریحات)، علاقه‌مندی‌ها (مانند خانواده و رسانه) و عقاید (مانند موضوعات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی) برمی‌شمرد (Fern 2001).

روانشناس آلمانی، آلفرد آدلر، در مورد سبک زندگی تعابیر متعددی دارد که بر محققان علوم اجتماعی پس از خود تأثیر زیادی گذاشته است. او می‌گوید سبک زندگی، یعنی کلیت بی‌همتا و فردی زندگی که همه فرایندهای عمومی زندگی، ذیل آن قرار دارند (Adler 1956). سبک زندگی رفتار و منش نیست بلکه امری است که همه رفتارها و تجربیات انسانی را هدایت می‌کند و خود به واسطه خوی‌ها و منش فردی شکل می‌گیرد (Wolman 1981).

کاشانی (Kashani 2013) در مقاله خود با عنوان «سبک زندگی ایرانیان (میراث فرهنگی ناملموس) از منظر سیاحان و سفرنامه نویسان خارجی»، با بررسی پنجاه سفرنامه، به بیان سبک زندگی ایرانیان در گذشته از نظر سیاحان خارجی، می‌پردازد؛ به گفته او کسانی که از بیرون یک فرهنگ به رفتارهای مردم توجه می‌کنند، بیشتر و بهتر می‌توانند این موارد را ملاحظه کنند و سفرنامه‌ها می‌توانند یکی از بهترین منابع شناخت سبک زندگی ایرانیان در گذشته باشند. به طور مثال وجود مردسالاری و قدرت زیاد مردان، حضور کم‌رنگ زنان و دختران در اجتماع و اجازه نداشتن به کار در خارج از منزل، انجام تمامی امور خانه توسط زنان و تهیه مواد غذایی از قبیل رب و لبنیات در منزل، رعایت کمتر بهداشت در زندگی روزمره، دید و بازدیدهای زیاد خانوادگی و مهمان‌نوازی ایرانیان، پایبندی به آداب و رسوم، طبیعت دوستی و بسیاری موارد دیگر، از نتایج به دست آمده از مقاله مذکور است؛ اما به علل گوناگونی، در سبک زندگی مردم ایران تغییراتی ایجاد شد که مهم‌ترین این دلایل عبارت هستند از: پیشرفت فناوری، تغییر شکل مسکن، تغییر در شکل و اندازه خانواده‌ها و تحولات

تصویر ۲: تحولات بعد خانوار و اندازه مسکن (Amkchi, 2000) - (باز ترسیم: نگارنده)

Fig 2: family size cloning and the housing size (Amkchi, 2000) - (redrawn: the author)

رفتارها به سبکی از زندگی منجر می‌شوند و همه ابعاد زندگی این افراد به آن فرهنگ خاص وابسته می‌شود. با توجه به تغییرات شیوه زندگی و بسیاری عوامل دیگر این ارزش‌ها و میزان تأثیر آن‌ها در حال کمرنگ‌تر شدن هستند.

• نیازهای اساسی انسان

معماران برای طراحی ساختمان‌ها با توجه به تعاریفی که از معماری ارائه می‌کنند در راستای تأمین نیازهای انسان گام برمی‌دارند و هدف طراحان ایجاد محیط‌هایی است که نیازهای انسانی را مرتفع کند؛ از سویی دیگر، رفتارها برای ارضای نیازها وارد عمل می‌شوند و از این رو شناخت نیازهای انسان برای طراحان محیطی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (Motallebi 2001). در هرم مازلو (تصویر ۳)، نیازهای هر سطح معین باید دست کم تا حدودی ارضا شوند تا نیازهای سطوح بعدی بتوانند به صورت عوامل تعیین‌کننده درآیند. بدین ترتیب، تأمین سلسله مراتبی نیازها، امری ضروری جهت رشد شخصیت انسان است. البته در اینجا باید عنوان کرد هرم مازلو برای فرهنگ، سبک زندگی و نیازهای ایرانی تعریف نشده است و سلسله مراتب نیازهای خانواده ایرانی تا حدودی با سلسله مراتب تعریف شده توسط مازلو متفاوت است.

• وضعیت اقتصادی خانواده

شاید بتوان ادعا کرد که یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر رضایت، مؤلفه‌های اقتصادی است. سطح درآمد مردم در

• روابط اجتماعی

یکی دیگر از جنبه‌های مؤثر سبک زندگی در شکل مسکن، روابط اجتماعی است که می‌توان آن را در دو مقیاس خرد و کلان مورد بررسی قرار داد؛ مقیاس کلان در واقع برقراری ارتباط با همسایه‌ها و دیگر انسان‌ها است که می‌تواند در پژوهشی جداگانه مورد بررسی قرار گیرد، در مقیاس کلان، طراحی صحیح فضاهای جمعی اعم از فضاهای باز و بسته تأثیر بسزایی در برقراری ارتباطات و معاشرت‌های اجتماعی بین همسایه‌ها و یا ساکنان یک مجتمع مسکونی دارد (Nasar 2014, 54)؛ اما مقیاس خرد، مربوط به روابط درون خانوادگی است. در خانه‌های سنتی ایرانی فضاها به گونه‌ای قرار گرفته‌اند که با ایجاد ارتباط، موجب معاشرت افراد با همدیگر می‌شوند (Aryanejad, et. al. 2012, 21-22, 35).

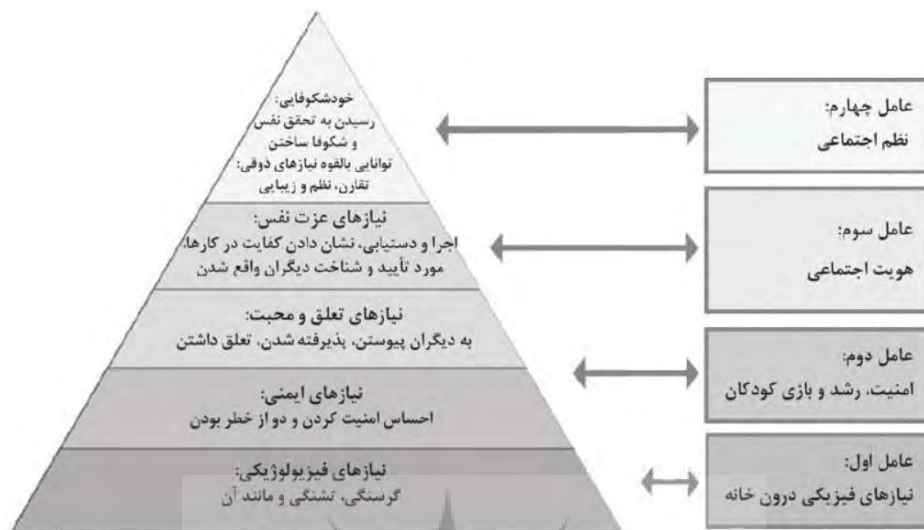
• آداب و رسوم

شکل خانه متأثر از عوامل متعددی است که تمامی آن‌ها از نظر میزان اهمیت و تأثیرگذاری در یک سطح قرار ندارند (Asadi Mahal Chali 2015, 24). یکی از مهم‌ترین آن‌ها، ویژگی‌های فرهنگی و آداب و رسومی است که در جوامع مختلف وجود دارد که توجیه‌کننده اشکال مختلف سکونتگاه‌ها در نواحی با شرایط فناوری، اقلیمی و اقتصادی مشابه است (Yazdanfar, et. al. 2014, 30). آداب و رسوم در تعریفی کلی عبارت است از: مجموعه رفتارهایی که به وسیله افرادی با فرهنگ خاص انجام می‌شوند و این

ارائه الگوی اولویت‌بندی اجزای مسکن بر اساس سبک زندگی ساکنان، نمونه موردی: مسکن‌های سازمانی پرسنل جوان نیروهای مسلح

میزان رضایت از آن هستند که این عوامل به طور مستقیم در شکل مسکن آتی افراد یا خانواده‌ها تأثیرگذار به نظر می‌رسند.

بسیاری از امور مادی و حتی معنوی آنان تأثیرگذار است (Ramyar 2012). وضعیت اقتصادی عبارت است از عواملی که نشانگر میزان درآمد، رفاه، مالکیت، نوع شغل و

تصویر ۳: هرم سلسله مراتب نیازها از دیدگاه مازلو (Zarghami 2010, 112)

Fig 3: the pyramid of the needs hierarchy from Maslow (Zarghami 2010, 112)

مقاله «سبک زندگی، عنصر مغفول معماری اسلامی» به بعد شکل و تعداد اعضای خانواده اشاره داشته‌اند. محققان به این نتیجه رسیده‌اند که می‌توان با دخالت دادن سبک زندگی اسلامی در تعریف‌های معماری اسلامی، پویایی، کاربردی شدن و مقتضی زمان بودن معماری اسلامی را به آن بازگرداند.

• بُعد روابط اجتماعی (سبک زندگی) ساکنان

امیر صابری (۲۰۱۳)، در مقاله «آسیب‌شناسی سبک زندگی آپارتمان‌نشینی در تهران» به بعد روابط اجتماعی اشاره می‌کند. در این پژوهش، ابتدا مقایسه سبک زندگی آپارتمان‌نشینی با سبک زندگی اسلامی و شناسایی آسیب‌های سبک زندگی آپارتمان‌نشینی ارائه شده است و در انتها پیشنهادهای از قبیل زنده کردن ساختمان‌سازی سنتی در گوشه و کنار کشور و اتخاذ تدابیر لازم برای بهبود ساختمان‌سازی، از لحاظ طرح متناسب با فرهنگ بومی-اسلامی، پیمانکاران را ملزم کرد که در طراحی و ساخت این مجتمع‌ها، فرهنگ‌های اسلامی را لحاظ و از نظرات صاحبان

۲. پیشینه پژوهش

در زمینه طراحی مسکن بر اساس سبک زندگی و در نظر گرفتن این مفهوم به عنوان یکی از عوامل مؤثر بر طراحی مسکن، پژوهش‌های اندکی به زبان فارسی صورت گرفته است. در همین راستا پژوهشی به صورت خاص در مورد مسکن متناسب با سبک زندگی پرسنل جوان نیروهای مسلح صورت نگرفته است. با این حال در ادامه، پژوهش‌هایی که می‌تواند در راستای پربار کردن این پژوهش، محقق را یاری دهند، آمده است. لازم است در این بخش اشاره شود که به دلیل ماهیت مفهوم سبک زندگی، این مفهوم در بین کشورها، جوامع، ملت‌ها و یا حتی مردم شهرها و ساکنان مناطق مختلف متفاوت است و پژوهش‌های سایر کشورها در این مورد نمی‌تواند به شناخت صحیح از سبک زندگی پرسنل جوان نیروهای مسلح کمک کند.

• بُعد شکل و تعداد اعضای خانواده (سبک زندگی) ساکنان

سید محی‌الدین فاضلیان و سید رحمان اقبالی (۲۰۱۷)، در

واحدهای پیش خرید شده استفاده کنند و آن‌ها را به کار گیرند.

• بعد آداب و رسوم (سبک زندگی) ساکنان

جیمز و. ونتلینگ (۲۰۱۳)، در مقاله «طراحی مسکن بر پایه سبک زندگی» به بعد آداب و رسوم اشاره می‌کند. نویسنده، فضاهای یک خانه را بر اساس روابط و رفتارها به پنج بخش عمده تشریفاتی، جمعی، خصوصی، پیرامونی و پشتیبانی تقسیم می‌کند و ملاحظات طراحی را شرح می‌دهد. همچنین به ترکیب این لکه‌ها بر پایه روابط بینابینی می‌پردازد. در این پژوهش، معرفی و تحلیل لکه‌ها، چگونگی ترکیب آن‌ها و گوناگونی سلیقه‌ها و گرایش‌های بازار هدف در قالب ده بخش تدوین شده است. در پایان نیز این نتیجه، حاصل شده است که شیوه طراحی با لکه‌ها، چهارچوبی را برای طرح‌ریزی خانه فراهم می‌کند که می‌تواند با شیوه‌های زندگی متفاوت، منطبق شود. این فرایند همچنین قابل تعمیم به بازه گسترده‌تری از ارزش‌ها است و به عنوان نقطه آغازی قابل اتکا برای دستیابی به نتایج کلی عمل می‌کند.

• بعد نیازهای اساسی انسان (سبک زندگی) ساکنان

حیدری و همکاران (۲۰۱۶)، در مقاله «اولویت‌بندی شاخص‌های مرتبط با ترجیحات مسکونی افراد» به بعد نیازهای اساسی انسان اشاره کرده‌اند. این پژوهش در سه شهر مشهد، نیشابور و تربت‌جام انجام گرفته است و در هر شهر سیصد و پنجاه نفر از مستأجرین به عنوان جامعه آماری انتخاب شدند. در گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه و مصاحبه و در تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل واریانس F و نیز تحلیل سلسله مراتبی AHP استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که معیارهای مرتبط با انتخاب واحد مسکونی و محله برای ساکنان سه شهر مورد بررسی دارای تفاوت‌های معنی‌داری است. افراد در انتخاب محل زندگی خود ابتدا به انتخاب محله و سپس به انتخاب واحد مسکونی و در نهایت به ویژگی‌های ساختمان مسکونی توجه نشان می‌دهند. همچنین در انتخاب واحد مسکونی،

هرچه مقیاس شهری کوچک‌تر می‌شود، تمایل به انتخاب خانه با ابعاد فضایی بزرگ‌تر و نیز تعداد اتاق‌های بیشتر، افزایش می‌یابد. در انتخاب محله نیز در شهرهای بزرگ، توجه به دسترسی به شبکه حمل‌ونقل عمومی و نیز دسترسی به خدمات شهری در بالاترین اولویت‌ها قرار دارد، در حالی که برای ساکنان شهرهای کوچک‌تر، بافت اجتماعی محله و نیز شناخت ساکنان آن در اولویت‌های بالاتر قرار دارد.

• بعد وضعیت اقتصادی خانواده (سبک زندگی) ساکنان

محمدحسن الهی‌زاده، و راضیه سیروسی (۲۰۱۴)، در مقاله «الگوسازی مسکن بر پایه سبک زندگی اسلامی» به بعد اقتصادی خانواده اشاره کرده‌اند. نتایج حاصل از این پژوهش عبارت هستند از: (۱) عامل اصلی رویگردانی از معماری اسلامی - ایرانی، علاوه بر افزایش نیاز تهیه مسکن، تقلید کورکورانه از معماری بی‌هویت غرب بوده است. (۲) ویژگی‌های اصلی معماری ایرانی که با ورود اسلام به ایران، مورد تأکید بیشتری قرار گرفت، درون‌گرایی، ارتباط با طبیعت و وسعت آن بوده است. (۳) بازیابی اهمیت ارزش‌های الهی و عملی کردن آن‌ها از طریق همکاری عالمان دینی و مهندسان معمار، توجه به فرهنگ بومی هر منطقه در معماری مسکن از مهم‌ترین راهکارهای حفظ معماری اسلامی است.

• نقاط مغفول مانده در پژوهش‌های مذکور

۱. موضوعاتی مانند بعد خانوار و میزان رفت و آمدهای ایشان در خانه‌ها اولویت‌گذاری نشده‌اند.
۲. تفکیک فضا از منظر خصوصی، جمعی، پشتیبان و پیرامونی جهت سرانه‌های پیشنهادی لحاظ نشده است.
۳. سبک زندگی ساکنان خانه‌های سازمانی نیروهای مسلح با افراد عادی زمینه کاربردی بودن، ارزش‌ها، روابط اجتماعی، نیازها و آداب و رسوم تابع محدودیت‌های سازمانی ویژه‌ای است که می‌تواند با افراد عادی متفاوت باشد.

ارائه الگوی اولویت‌بندی اجزای مسکن بر اساس سبک زندگی ساکنان، نمونه موردی: مسکن‌های سازمانی پرسنل جوان نیروهای مسلح

نمونه به دست آمده معادل ۳۸۴ نفر است. به منظور اطمینان بیشتر به داده‌های حاصل از پرسش‌نامه، با افزودن ۲۰ پرسش‌نامه (۵ درصد) دیگر به حجم نمونه، در نهایت تعداد ۴۰۴ نفر از استفاده‌کنندگان برای پاسخ‌دهی به پرسش‌نامه‌ها در نظر گرفته شدند. ۸۰ عدد از پرسش‌نامه‌های پرشده توسط پاسخ‌دهندگان به دلیل ناقص بودن، خطای آزمون-های آماری و... کنار گذاشته شده است و در نهایت ۳۲۴ پرسش‌نامه پرشده، مورد استناد قرار گرفته است. قابلیت اعتماد پرسش‌نامه که واژه‌هایی مانند پایایی، ثبات و اعتبار نیز برای آن به کار برده می‌شود، یکی از ویژگی‌های ابزار اندازه‌گیری پرسش‌نامه است که نشان می‌دهد ابزار اندازه‌گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی به دست می‌دهد. در این پژوهش، پایایی نیز توسط ضریب آلفای کرونباخ با مقدار ۰/۸۷۵، مورد تأیید قرار گرفته است. مراکز نظامی مراجعه شده به آن‌ها جهت توزیع پرسش‌نامه‌ها در جدول ۱ ارائه شده است. همچنین به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از تحلیل خوشه‌ای و تحلیل عاملی به کمک نرم‌افزارهای اسپ‌اس‌اس و اکسل ۳ استفاده شده است. لازم به ذکر است برای تحلیل سئوال‌ات پرسش‌نامه از طیف لیکرت (۱ تا ۵) استفاده شده است.

۳. روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف در شاخه پژوهش‌های کاربردی و توسعه‌ای قرار می‌گیرد. از نظر ماهیت از نوع توصیفی-تحلیلی خواهد بود. روش انجام آن ترکیبی از روش‌های کیفی و کمی است. جامعه آماری این تحقیق، پرسنل جوان نیروهای مسلح هستند که به دلیل مسائل امنیتی، اطلاعات دقیقی از حجم جامعه آماری در دسترس نیست. برای تعیین بازه سنی پرسنل جوان به منابع مختلف رجوع شده است. به عنوان مثال در مجموعه مصوبات شورای عالی جوانان در سال ۱۳۹۳ آمده است که محدوده سنی نوجوانان و جوانان بین ۱۲ تا ۲۵ سال است که کمیسیون‌های اشتغال و ازدواج در سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌های خود تا سن ۳۰ سالگی را مدنظر قرار دهند؛ یعنی به عبارتی محدوده ۱۲ تا ۳۰ سال. همچنین در اردیبهشت سال ۱۳۹۷، معاون امور جوانان وزارت ورزش و جوانان خواستار تغییر تعریف سن جوانی به بازه ۱۸ تا ۳۵ سال شده است. با توجه به اینکه در اطلاعیه‌های نیروهای مسلح شرط حداقل سن ۱۸ سال برای استخدام وجود دارد و همچنین با توجه به افزایش امید به زندگی در کشور، در این پژوهش منظور از پرسنل جوان نیروهای مسلح، پرسنل با بازه سنی ۱۸ تا ۳۵ سال و متأهل است. در راستای تعیین حجم نمونه به روش کوکران، حجم

جدول ۱: مراکز نظامی نمونه آماری

Table 1: the armed force centers sample

مرکز نظامی	نهاد
ستاد سپاه محمد رسول‌الله (ص)	سپاه پاسداران جمهوری اسلامی ایران
دانشگاه امام حسین (ع)	ارتش جمهوری اسلامی ایران
لشکر ۲۳ تکاور	
مرکز آموزش، بهداشت، امداد و درمان شهید سرلشگر هجرتی نزاجا	
مرکز آموزش پشتیبانی شهید امانی نزاجا	نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
فرماندهی انتظامی تهران بزرگ	

مسکن، صورت گرفته است و در آن سعی می‌شود تا با بررسی سبک زندگی و مسکن، مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای پرسنل جوان نیروهای مسلح

۴. معرفی متغیرهای پژوهش

پس از جمع‌بندی مبانی نظری پژوهش و تحلیل محققان، در بخش مبانی نظری تحقیق، بازبینی سیستماتیک منابع با تأکید بر انتظارات و نیازها، ترجیحات و سبک زندگی و

عناصر سبک زندگی مؤثر بر شکل مسکن و الگوی اجزای مسکن متناسب با سبک زندگی ارائه شده است که برای هر کدام، مؤلفه‌ها و معیارهایی تعیین شده است.

ارائه شود. روش به کارگرفته شده در این گام از پژوهش به صورت قیاسی و از کل به جزء است که در انتهای این بخش محصولی در قالب جدولی از مؤلفه‌ها و معیارها در ابعاد گوناگون ارائه شده است. جدول ۲ در قالب دو بُعد

جدول ۲: متغیرهای تأثیرگذار بر اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای پرسنل جوان نیروهای مسلح
Table 2: the variables impact on the priorities of the housing sector through lifestyle and young personnel of the armed forces expectations

معیار	مؤلفه	بُعد	
سن	ویژگی‌های فردی و خانوادگی	عناصر سبک زندگی مؤثر بر شکل مسکن	
تحصیلات			
تعداد افراد خانوار			
درجه نظامی			
معاشرت و شبکه روابط خویشاوندی	روابط اجتماعی		
میزان پذیرایی از مهمان			
حضور مهمان به مدت طولانی			
روابط همسایگی با همسایگان			
متراز خانه فعلی	مالی و اقتصادی		
تعداد وسیله نقلیه			
میزان درآمد			
میزان سرمایه			
توان پرداخت اقساط			
اتاق خواب والدین	فضای خصوصی		الگوی اجزای مسکن متناسب با سبک زندگی
اتاق خواب فرزندان			
اتاق مهمان			
حمام سرویس بهداشتی			
ورودی	فضای جمعی		
نشیمن			
غذاخوری			
پذیرایی			
آشپزخانه			
بالکن	فضای پشتیبان		
پارکینگ			
انباری			
حیاط	فضای پیرامونی		
نما			
لابی مجتمع مسکونی			

ترکیبی است.

نتیجه خوشه‌بندی سلسله‌مراتبی به صورت «نمودار درخت‌واره» نشان داده شده است (تصویر ۴). در این نمودار با توجه به هر سطح از فاصله، می‌توان خطی عمودی ترسیم کرد و خوشه‌ها را ساخت. گزینه‌های ممکن عبارت هستند از ۲، ۳، ۴، ۶ و ۷ خوشه. در مرحله بعد، بهترین گزینه انتخاب و خوشه‌بندی با استفاده از آن انجام می‌شود.

• خوشه‌بندی با استفاده از الگوریتم K-means

الگوریتم K-means یکی از الگوریتم‌های پرکاربرد در خوشه‌بندی داده‌ها و یک روش پایه برای بسیاری از روش‌های خوشه‌بندی دیگر محسوب می‌شود. برای این الگوریتم شکل‌های مختلفی بیان شده است. ولی همه آن‌ها دارای روالی تکراری هستند که برای تعدادی ثابت از خوشه‌ها سعی در تخمین نقاطی به عنوان مراکز خوشه‌ها دارند. این نقاط در واقع همان میانگین نقاط متعلق به هر خوشه هستند. هدف، نسبت دادن هر نمونه داده به یک خوشه است که آن داده کمترین فاصله تا مرکز آن خوشه را دارا باشد.

تصویر ۴: نمودار درخت‌واره تحلیل خوشه‌ای سلسله‌مراتبی
Fig 4: the hierarchical cluster analysis tree diagram

خوشه‌بندی در این بخش برای تمام حالات به دست آمده از تحلیل خوشه‌ای سلسله‌مراتبی (۲، ۳، ۴، ۶ و ۷) انجام شد. بیشترین انطباق با متغیرها و با در نظر داشتن کاربردی بودن خوشه‌بندی (مشابه بودن تعداد افراد تخصیصی به خوشه‌ها) در تبدیل به ۳ خوشه حاصل شد.

۵. تحلیل یافته‌ها

شناسایی گروه‌های همگن با استفاده از تحلیل خوشه‌ای و الگوریتم K-means

جستجو برای یافتن همگونی‌های گروهی، موضوع تحلیل خوشه‌ای است. در واقع تحلیل خوشه‌ای یک تحلیل چندمتغیره است که به دنبال سازمان دادن اطلاعات مربوط به متغیرها است تا آن‌ها را به گروه‌های متجانس یا خوشه‌های همگن شکل دهد که در آن اجزاء هر خوشه به هم شبیه و اعضاء هر خوشه با خوشه دیگر غیرمشابه هستند؛ به عبارت دیگر، تحلیل خوشه‌ای، افرادی که بیشترین همانندی را از نظر معیارهای مورد نظر دارند، در یک خوشه دسته‌بندی می‌کند، به گونه‌ای که در این روش، افراد در گروه‌هایی قرار می‌گیرند که اختلاف درون‌گروهی - شان کمترین و اختلاف بین‌گروهی شان بیشترین باشد (Hajipour and Zebardast 2005, 10-11). بدین منظور، ابتدا با استفاده از تحلیل خوشه‌ای سلسله‌مراتبی تعداد خوشه‌های مورد نظر برای دسته‌بندی تخمین زده و سپس خوشه‌بندی با استفاده از الگوریتم K-means انجام می‌شود.

• تحلیل خوشه‌ای سلسله‌مراتبی

در داده کاوی و آمار، خوشه‌بندی سلسله‌مراتبی (همچنین به نام تحلیل خوشه سلسله‌مراتبی) یک روش خوشه‌بندی محسوب می‌شود که هدف آن ساخت یک سلسله‌مراتبی از خوشه‌ها است. هر سطح از سلسله‌مراتب یک دسته‌بندی از داده‌ها را نمایش می‌دهد که می‌توان به آن به شکل یک درخت نگاه کرد. هر کدام از برگ‌های درخت نشان دهنده یک مشاهده اولیه هستند و ریشه درخت مجموعه تمام مشاهدات است. نتایج یک خوشه‌بندی سلسله‌مراتبی اغلب به شکل یک دندروگرام نمایش داده می‌شوند. برای انجام تحلیل خوشه‌ای سلسله‌مراتبی از معیارهای بُعد «عناصر سبک زندگی مؤثر بر شکل مسکن» استفاده شده است. تکنیک مورد استفاده، روش وارد است که بیشترین تکرار را در بین ادبیات جهانی داشته است. محاسبات این تکنیک براساس تابع هدف و کمینه‌سازی واریانس خوشه‌های

در جدول ۳ مشخص شده است که ۱۰۸ نفر در خوشه (گروه) اول، ۱۲۴ نفر در خوشه (گروه) دوم و ۹۲ نفر در خوشه (گروه) سوم جای گرفته‌اند.

جدول ۳: تعداد افراد در هر خوشه

Table 3: the number of persons in each cluster

۱۰۸	۱	خوشه
۱۲۴	۲	
۹۲	۳	
۳۲۴	Valid	
۰	Missing	

در نهایت، پس از بررسی میانگین متغیرهای فوق، ویژگی‌های اقتصادی، اجتماعی و خانوار و فردی گروه‌های سه‌گانه به شرح جدول ۴ است.

جدول ۴: گروه‌بندی سبک زندگی پرسنل جوان نیروهای مسلح بر اساس عوامل اثرگذار بر سبک زندگی

Table 4: the grouping of young personnel of the armed forces lifestyle through the impactful variables

گروه‌ها	وضعیت اقتصادی	وضعیت روابط اجتماعی	ویژگی‌های فردی و خانوادگی
اول	▼	▲	▼
دوم	■	■	▲
سوم	▲	▼	▲
راهنما:	کم ▼	متوسط ■	زیاد ▲

۶. اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای گروه‌های سه‌گانه از روش تحلیل عاملی

مراحل تحلیل عاملی برای گروه اول در این بخش به صورت تفصیلی بیان می‌شود و برای دو گروه دیگر، فقط نتایج نهایی ارائه شده است.

قبل از اجرای دستور تحلیل عاملی، ابتدا باید از تعداد و تناسب داده‌ها برای این نوع از تحلیل اطمینان حاصل شود. برای کنترل تناسب داده‌ها برای تحلیل عاملی، مقدار عددی کی‌ام‌او‌لاو آزمون بارتلت محاسبه شده است. برای آنکه یک مدل عاملی، مفید و دارای معنا باشد، لازم است متغیرها

همبسته باشند. آزمون بارتلت هنگامی معنادار است که احتمال وابسته به آن کمتر از ۰,۰۵ باشد. بنابراین در این پژوهش، استفاده از روش تحلیل عاملی مناسب قلمداد می‌شود زیرا آماره بارتلت آن در سطح اطمینان ۹۹٪ معنی‌دار است (sig= 0.000). شاخص کی‌ام‌او نیز شاخصی از کفایت نمونه‌گیری است که کوچک بودن همبستگی جزئی بین متغیرها را بررسی می‌کند. مقدار کی‌ام‌او همواره بین صفر و یک است. این مقدار برای داده‌های این پژوهش، برابر ۰,۷۳۶ به دست آمده است، بنابراین داده‌ها و تعداد نمونه‌ها، برای تحلیل عاملی بسیار مناسب و کافی هستند.

جدول ۵: آزمون بارتلت و مقدار عددی شاخص کفایت^۹

Table 5: the Bartlett test and KMO coefficient

آزمون		مقدار
KMO		0.736
Bartlett's Test of Sphericity	Chi-Square	1486.195
	df	105
	Sig.	0.000

در اولین اجرای نرم‌افزار، بدون درخواست دوران عوامل، با استفاده از روش تجزیه به مؤلفه‌های اصلی، تعداد عامل‌هایی که قابل استخراج هستند، مشخص شد. برای تعیین تعداد عامل‌هایی که باید برای مجموعه داده‌ها در این تحلیل استخراج شوند، از معیار کایسر استفاده شده است. بر اساس این معیار، تنها عامل‌های دارای مقدار ویژه یک یا بیشتر از یک، به عنوان منبع ممکن تغییرات در داده‌ها پذیرفته می‌شوند. جدول زیر، عوامل استخراج شده و درصد تغییرات آن‌ها را نشان می‌دهد. این جدول نشان می‌دهد که مقدار ویژه ۲ عامل بیشتر از ۱ است و این عوامل جمعاً ۶۰,۲ درصد تغییرات داده‌ها را تبیین می‌کنند.

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهند که در این تحلیل، اولین عامل به تنهایی ۳۲,۵ درصد از واریانس را توضیح می‌دهد، عامل دوم نیز ۲۷,۷ درصد از واریانس را توضیح می‌دهد.

در مرحله بعد، ماتریس دوران‌یافته و امتیاز عاملی مربوط به هر شاخص برای هر یک از عوامل ارائه شده است. در این ماتریس، هر شاخص ممکن است در دسته‌های مختلف دارای امتیازات مختلفی باشد، اما در مرحله نام‌گذاری

ارائه الگوی اولویت‌بندی اجزای مسکن بر اساس سبک زندگی ساکنان،
نمونه موردی: مسکن‌های سازمانی پرسنل جوان نیروهای مسلح

(Zebardast and Shadzavie 2011).

در ادامه، نتایج اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای گروه دوم و گروه سوم به ترتیب در قالب جداول ۹ و ۱۰ ارائه شده است.

دسته‌ها، شاخص مورد نظر درون دسته‌ای قرار می‌گیرد که بیشترین امتیاز را در آن کسب کرده است. سپس وارد مرحله نام‌گذاری عامل‌ها می‌شویم. برای نام‌گذاری عوامل از بار عاملی استفاده می‌شود که نشان‌دهنده همبستگی بین عوامل و متغیرها است. در نام‌گذاری عوامل، امتیازهای بالای ۰.۴ ملاک عمل قرار می‌گیرند (جدول ۸)

جدول ۶: عوامل استخراج شده برای اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس انتظارات و نیازهای گروه اول و درصد تغییرات آن‌ها
Table 6: the excavated variables of each priority through housing sectors as the expectations of the first group and their changing percentage

عامل	مقادیر ویژه آغازین			مجموع مجذور بارهای استخراجی			مجموع مجذور بارهای چرخش یافته نهایی		
	کل	درصد واریانس	درصد	کل	درصد واریانس	درصد	کل	درصد واریانس	درصد
۱	۵.۷۵۶	۳۸.۳۷۵٪	۳۸.۳۷۵٪	۵.۷۵۶	۳۸.۳۷۵٪	۳۸.۳۷۵٪	۴.۸۸۰	۳۲.۵۳۲٪	۳۲.۵۳۲٪
۲	۳.۲۷۴	۲۱.۸۲۴٪	۲۱.۸۲۴٪	۳.۲۷۴	۲۱.۸۲۴٪	۲۱.۸۲۴٪	۴.۱۵۰	۲۷.۶۶۸٪	۲۷.۶۶۸٪
۳	۰.۹۷۸	۱۰.۵۶۶٪	۱۰.۵۶۶٪						
۴	۰.۹۲۲	۶.۱۵۰٪	۶.۱۵۰٪						
۵	۰.۸۲۸	۵.۵۲۰٪	۵.۵۲۰٪						
۶	۰.۷۲۴	۴.۸۲۷٪	۴.۸۲۷٪						
۷	۰.۶۹۲	۳.۲۷۸٪	۳.۲۷۸٪						
۸	۰.۴۳۷	۲.۹۱۲٪	۲.۹۱۲٪						
۹	۰.۳۲۱	۲.۱۳۷٪	۲.۱۳۷٪						
۱۰	۰.۲۰۴	۱.۳۵۸٪	۱.۳۵۸٪						
۱۱	۰.۱۹۳	۱.۲۸۵٪	۱.۲۸۵٪						
۱۲	۰.۱۰۴	۰.۶۹۲٪	۰.۶۹۲٪						
۱۳	۰.۰۹۰	۰.۵۹۸٪	۰.۵۹۸٪						
۱۴	۰.۰۵۲	۰.۳۴۹٪	۰.۳۴۹٪						
۱۵	۰.۰۱۹	۰.۱۲۷٪	۰.۱۲۷٪						

جدول ۷: عوامل دوران یافته و بارعاملی آن‌ها برای اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس انتظارات و نیازهای گروه اول
Table 7: the era found variables and their FA of each priority through housing sectors as the expectations of the first group

عامل	معیار
۲	۰.۸۷۱
۱	۰.۸۱۶
	۰.۷۷۱
	۰.۷۶۴
	۰.۷۳۱
	۰.۶۵۸
	۰.۶۵۰
	۰.۵۰۸
۰.۸۶۷	
۰.۸۳۱	
۰.۷۶۶	
۰.۷۱۶	
۰.۶۵۴	
۰.۵۷۴	۰.۵۷۱
۰.۴۳۶	

جدول ۸: اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای گروه اول

Table 8: the priority of different parts of the housing as their lifestyle and expectations of the first group

رتبه	عنوان عامل	معیار	بار عاملی
۱	اجزای مسکن دارای اولویت اول	خواب والدین	۰,۸۷۱
		پذیرایی	۰,۸۱۶
		آشپزخانه	۰,۷۷۱
		خواب فرزندان	۰,۷۶۴
		حمام و سرویس بهداشتی	۰,۷۳۱
		پارکینگ	۰,۶۵۸
		ورودی	۰,۶۵۰
		نشیمن	۰,۵۰۸
۲	اجزای مسکن دارای اولویت دوم	حیاط	۰,۸۶۷
		انباری	۰,۸۳۱
		غذاخوری	۰,۷۶۶
		لابی مجتمع مسکونی	۰,۷۱۶
		بالکن	۰,۶۵۴
		نما	۰,۵۷۴
		اتاق مهمان	۰,۴۳۶

جدول ۹: اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای گروه دوم

Table 9: the priority of different parts of the housing as their lifestyle and expectations of the second group

رتبه	عنوان عامل	معیار	بار عاملی
۱	اجزای مسکن دارای اولویت اول	خواب والدین	۰,۹۱۷
		نشیمن	۰,۸۷۸
		آشپزخانه	۰,۷۹۸
		خواب فرزندان	۰,۷۶۶
		پذیرایی	۰,۷۶۴
		حمام و سرویس بهداشتی	۰,۷۵۰
		پارکینگ	۰,۶۶۵
		ورودی	۰,۶۵۱
۲	اجزای مسکن دارای اولویت دوم	حیاط	۰,۹۲۹
		نما	۰,۸۱۲
		بالکن	۰,۸۰۷
		انباری	۰,۶۷۴
		لابی مجتمع مسکونی	۰,۶۶۵
۳	اجزای مسکن دارای اولویت سوم	غذاخوری	۰,۹۱۵
		اتاق مهمان	۰,۸۷۶

ارائه الگوی اولویت‌بندی اجزای مسکن بر اساس سبک زندگی ساکنان،
نمونه موردی: مسکن‌های سازمانی پرسنل جوان نیروهای مسلح

جدول ۱۰: اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای گروه سوم

Table 10: the priority of different parts of the housing as their lifestyle and expectations of the third group

رتبه	عنوان عامل	معیار	بار عاملی
۱	اجزای مسکن دارای اولویت اول	خواب فرزندان	۰,۹۰۶
		آشپزخانه	۰,۸۴۵
		خواب والدین	۰,۸۳۲
		ورودی	۰,۷۶۱
		نشیمن	۰,۶۶۶
		حمام و سرویس بهداشتی	۰,۶۵۷
		پذیرایی	۰,۵۱۶
		پارکینگ	۰,۴۸۲
۲	اجزای مسکن دارای اولویت دوم	انباری	۰,۷۹۵
		نما	۰,۷۰۸
		حیاط	۰,۶۸۱
		بالکن	۰,۵۷۰
۳	اجزای مسکن دارای اولویت سوم	غذاخوری	۰,۸۶۲
		اتاق مهمان	۰,۸۴۳
		لابی مجتمع مسکونی	۰,۵۰۰

۷. بحث پیرامون یافته‌های تحقیق

با عوض شدن سبک زندگی در نیم قرن گذشته، مفاهیم و مصادیق «خانه» و «سکونت» جای خود را به «واحد مسکونی» و «اسکان» دادند. تغییر سبک زندگی تقریباً همه جنبه‌های آیینی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و بالطبع خوراک و پوشاک و آداب سکونت را هم شامل شده است. خانواده‌های ایرانی در گذشته‌ای نه چندان دور، مدت زمان نسبتاً زیادی را در حیاط خانه و در ارتباط با طبیعت سپری می‌کردند اما امروزه به دلیل وجود برخی محدودیت‌ها و طراحی‌های نادرست ارتباط افراد با طبیعت بسیار کم‌رنگ‌تر از گذشته شده است. برای شناخت سبک زندگی ساکنان تنها نظر معماران و طراحان نمی‌تواند راهگشا باشد بلکه باید نظر خود ساکنان را در مورد سبک زندگی، انتظارات و نیازهای آن‌ها جویا شد. در صورت تحقق این مسئله فضایی ساخته

خواهد شد که نیاز کاربران در آن برطرف خواهد شد و آن‌ها مجبور به تغییر سبک زندگی خود نمی‌شوند. به منظور اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی، انتظارات و نیازهای پرسنل جوان نیروهای مسلح، پس از مروری بر مبانی نظری مرتبط با سبک زندگی و مسکن با استفاده از روش تحلیل خوشه‌ای و بر اساس وضعیت اقتصادی، وضعیت روابط اجتماعی و ویژگی‌های فردی و خانوادگی، پرسنل جوان نیروهای مسلح به سه گروه دسته‌بندی شدند. سپس با استفاده از روش تحلیل عاملی اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی، انتظارات و نیازهای گروه‌های سه‌گانه صورت گرفته است (جدول ۱۱).

جدول ۱۱: اولویت‌بندی بخش‌های مختلف مسکن بر اساس سبک زندگی و انتظارات و نیازهای گروه‌های سه‌گانه

Table 11: the priority of different parts of the housing as their lifestyle and expectations of each group

مؤلفه	معیار	گروه اول	گروه دوم	گروه سوم
فضای خصوصی	اتاق خواب والدین	۱	۱	۳
	اتاق خواب فرزندان	۴	۴	۱
	اتاق مهمان	۱۵	۱۵	۱۴
	حمام سرویس بهداشتی	۵	۶	۶
فضای جمعی	ورودی	۷	۸	۴
	نشیمن	۸	۲	۵
	غذاخوری	۱۱	۱۴	۱۳
	پذیرایی	۲	۵	۷
فضای پشتیبان	آشپزخانه	۳	۳	۲
	بالکن	۱۳	۱۱	۱۲
	پارکینگ	۶	۷	۸
	انباری	۱۰	۱۲	۹
فضای پیرامونی	حیاط	۹	۹	۱۱
	نما	۱۴	۱۰	۱۰
	لابی مجتمع مسکونی	۱۲	۱۳	۱۵

نتیجه‌گیری

در این گروه متوسط است و عمدتاً از فضای نشیمن استفاده می‌کنند به همین دلیل برای این گروه فضای نشیمن و آشپزخانه حائز اهمیت است. برای گروه سوم نیز با توجه به وضعیت اقتصادی قوی، روابط اجتماعی ضعیف و ویژگی‌های فردی و خانوادگی قوی، اولویت داشتن اتاق خواب فرزندان، فضای آشپزخانه و اتاق خواب والدین نسبت به سایر فضاها قابل قبول است. همچنین برای این گروه فضاهای خصوصی خانه نسبت به سایر فضاها اهمیت بالاتری دارد. اینکه کدام بخش از فضای مسکونی از نظر پرسنل جوان نیروهای مسلح با توجه به شرایط فردی و خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی برای آن‌ها حائز اهمیت است، در زمان طراحی فضاهای مسکونی بسیار کمک‌کننده خواهد بود زیرا سبب خواهد شد خانواده‌ها مجبور به تغییر سبک زندگی خود نشوند و یا بخواهند در مکان دیگری ساکن شوند.

اولویت‌های گروه اول با توجه به وضعیت اقتصادی ضعیف، روابط اجتماعی قوی و مشخصات فردی و خانوادگی بالای این گروه، نشان می‌دهد که اتاق خواب والدین، پذیرایی و آشپزخانه جزو سه اولویت اول این گروه هستند که با توجه به روابط اجتماعی قوی این گروه، قابل توجیه است. این گروه عمدتاً زوج‌هایی هستند که به تازگی زندگی مشترک خود را آغاز کرده‌اند و دارای فرزند نیستند و به نسبت دیگر گروه‌ها، میزان پذیرایی از مهمان‌ها و روابط اجتماعی بالاتری دارند که به همین جهت، فضای پذیرایی و آشپزخانه برای آن‌ها اهمیت بالایی دارد. برای گروه دوم نیز اتاق خواب والدین در اولویت بالاتری نسبت به سایر اتاق‌ها قرار دارد. در اولویت‌های بعدی فضای نشیمن و آشپزخانه قرار دارند. این گروه نیز به دلیل بالا بودن ویژگی‌های فردی و خانوادگی عمدتاً دارای ۱-۲ فرزند هستند و سطح روابط اجتماعی و برگزاری مهمانی

- 1- Reliability
- 2- SPSS
- 3- Excel
- 4- Hierarchical Cluster
- 5- Ward
- 6- Dendrogram
- 7- KMO
- 8- Bartlett
- 9- KMO

فهرست منابع

- آریانزاد، پرستو و طباطبایی زواره، ملک. ۱۳۹۱. طراحی معماری (بخش دوم)، تهران، دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کارودانش.
- اسدی محل چالی، مسعود. ۱۳۹۴. فراتر از شهرسازی، آنچه برنامه‌ریزان و طراحان ایرانی باید بدانند، با مقدمه‌ای از دکتر مجتبی رفیعیان، تهران: آرمانشهر.
- آصفی، مازیار و ایمانی، الناز. ۱۳۹۵. باز تعریف الگوهای طراحی مسکن مطلوب ایرانی - اسلامی معاصر با ارزیابی کیفی خانه‌های سنتی، پژوهش‌های معماری اسلامی، دوره ۴، شماره ۲، ۵۶-۷۳.
- الهی‌زاده، محمد حسین و سیروسی، راضیه. ۱۳۹۳. الگوسازی مسکن بر پایه سبک زندگی اسلامی، سبک زندگی دینی، سال ۱، شماره ۱، ۳۵-۵۲.
- امکچی، حمیده. ۱۳۷۹. الگوی سکونت و حقوق شهروندی، انبوه‌سازان مسکن، دوره ۱، شماره ۲، ۸-۱۷.
- حاجی‌پور، خلیل و زبردست، اسفندیار. ۱۳۸۴. بررسی، تحلیل و ارائه الگویی برای نظام شهری استان خوزستان، نشریه هنرهای زیبا، دوره ۲۳، شماره ۲۳، ۵-۱۴.
- خضریان، علیرضا و بیات، مهدی. ۱۳۹۵. بررسی نقش سبک زندگی در تحول فضای معماری خانه‌ها (نمونه موردی: خانه‌های یزد)، اولین همایش ملی معماری و شهرسازی (اندیشه، نظریه‌ها و روش‌ها)، ملایر، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ملایر.
- رپاپورت، آموس. ۱۳۹۲. انسان‌شناسی مسکن. (خسرو افضلیان)، مشهد، کتابکده کسری.
- رامیار، رضا. ۱۳۹۱. درآمدی بر طراحی محوطه مجموعه‌های مسکونی، تهران، انتشارات سمت.
- زبردست، اسفندیار و شادزویه، هادی. ۱۳۹۰. شناسایی عوامل مؤثر بر پراکنده‌رویی شهری و ارتباط آن با ساختار فضایی شهر (نمونه مورد مطالعه: شهر ارومیه)، نامه معماری و شهرسازی، دوره ۴، شماره ۷، ۸۹-۱۱۲.
- سگالن، مارتین. ۱۳۷۰. جامعه‌شناسی تاریخی خانواده. (مجید الیاسی)، تهران، نشر مرکز.
- صابری، امیر. ۱۳۹۲. آسیب‌شناسی سبک زندگی آپارتمان‌نشینان در تهران، مجموعه مقالات همایش ملی سبک زندگی در ایران امروز، دانشگاه علامه طباطبائی.
- ضرغامی، اسماعیل. ۱۳۸۹. اصول پایداری اجتماعی مجتمع‌های مسکونی در شهرهای ایرانی - اسلامی، فصلنامه مطالعات شهر ایرانی - اسلامی، دوره ۱، شماره ۲، ۱۰۳-۱۱۵.
- عبادی، عباس؛ شمسی، افضل؛ تابان‌زاد، زینب و سعید، یاسر. ۱۳۹۳. مقایسه سبک زندگی افراد نظامی و غیرنظامی، فصلنامه طب انتظامی، دوره ۳، شماره ۳، ۱۵۹-۱۶۶.
- فاضلیان، سیدمحمی‌الدین و اقبالی، سید رحمان. ۱۳۹۶. سبک زندگی؛ عنصر مغفول معماری اسلامی، مطالعات میان رشته‌ای در علوم انسانی، دوره ۱۰، شماره ۱، ۵۷-۸۰.

- کاشانی، مجید. ۱۳۹۲. سبک زندگی ایرانیان (میراث فرهنگی ناملموس) از منظر سیاحان و سفرنامه نویسان خارجی، مجموعه مقالات تحولات سبک زندگی در ایران، جلد اول، تهران، انتشارات تپسا.
- مطلبی، قاسم. ۱۳۸۰. روان شناسی محیطی: دانشی نو در خدمت معماری و طراحی شهری، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۱۰، ۵۲-۶۷.
- ملکی، سعید و آریان کیا، مصطفی. ۱۳۹۶. سنجش تطابق کالبدی- فضایی سکونتگاه‌های شهر گرگان مبتنی بر شاخص‌های مسکن ایرانی- اسلامی، مطالعات عمران شهری، دوره ۲، شماره ۴، ۱۳۹-۱۵۳.
- نسر، جک ال. ۱۳۹۳. تصویرذهنی ارزیابانه از شهر. (مسعود اسدی محل چالی)، با مقدمه‌ای از دکتر جهان‌شاه پاکزاد، تهران: انتشارات آرمانشهر.
- نوربرگ شولتز، کریستیان. ۱۳۸۱. مفهوم سکونت به سوی معماری تمثیلی، (محمود امیری‌احمدی) تهران، نشر آگه.
- هندری، لیو؛ لاو، جان و گلدنینگ، آنتونی. ۱۳۸۳. اوقات فراغت و سبک‌های زندگی جوانان. (فرامرز ککولی‌دزفولی و مرتضی ملانظر)، تهران، نشر سوم.
- یزدانفر، عباس؛ حسینی، باقر و زرودی، مصطفی. ۱۳۹۲. فرهنگ و شکل خانه (مطالعه موردی: خانه‌های سستی شهرستان تنکابن و رامسر)، فصلنامه مسکن و محیط روستا، دوره ۳۲، شماره ۱۴۴، ۱۷-۳۲.

منابع انگلیسی

- Adler, A. 1956. *The Individual Psychology of Alfred Adler*, NewYork, Basic Books Inc.
- Amkchi, H. 2000. *The Building Pattern and Right to the City*, 1st year, no. 2, 8-17. [In Persian]
- Aryanejad, P.; Tabatabaei Zavvare, M. 2012. *Architectural Design (second part)*, Tehran: planning office of Fanni-Herfeei. [In Persian]
- Asadi Mahal Chali, M. 2015. *Beyond the Urbanism, the things must planners and designers know*, introduction by Mojtaba Rafaiyan, Tehran: Armanshahr. [In Persian]
- Asefi, M.; Imani, E. 2016. *Redefinition of Contemporary Iranian-Islamic Good Housing Design Pattern*, evaluation of traditional houses, Islamic architecture research, 4th year, no. 2, 56-73. [In Persian]
- Ebadi, A.; Shamsi, A.; Tabannejad, Z.; Saeid, Y. 2014. *Comparison Lifestyle of armed forces and non-armed persons*, Tebbe-Nezami pub, 3rd year, no. 3, 159-166. [In Persian]
- Elaahizade, M.; Sirousi, R. 2014. *Housing Pattern through Islamic Lifestyle, religious lifestyle*, 1st year, no. 1. 35-52. [In Persian]
- Fazelian, S.; Eghbali, S. 2017. *Lifestyle, the hidden part of Islamic architecture*, Interdisciplinary Studies pub, 10th year, no. 1, 57-80. [In Persian]
- Fern, E.F. 2001. *Advanced Focus Group Research*, London, Sage Publications.
- Giddens, A. 1995. *Modernity and Self Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Stanford, California: Stanford University Press.
- Hajipour, K.; Zebardast, E. 2005. *Research, Analysis, and Making Pattern of Urban Systems in Khozestan Province*, Honarhaye-Ziba, 23rd year, no. 23, 5-14. [In Persian]
- Handry, L.; Love, J.; Goldening, A. 2004. *Vacations and the Youth Lifestyle*, translated by Faramarz Kakooli Dezfouli and Morteza Mollanazar, Tehran, 3rd Pub. [In Persian]
- Kashani, M. 2013. *Iranian Lifestyle, through travelogue and logbook*, the papers collection of lifestyle cloning in Irabn, 1st part, Tehran: Tisa pub. [In Persian]
- Khezrian, A.; Bayat, M. 2016. *Research the Role of Lifestyle in Architectural Cloning of Houses, Yazd houses*, 1st congress of architecture and urbanism, thoughts, theory, and methods, Malayer, Azad university of Malayer. [In Persian]
- Maleki, S.; Aryankia, M. 2017. *Evaluation of the Physical-Spatial of Gorgan Residence with Iranian-Islamic House's Indexes*, Omran-Shahri pub, 2nd year, no. 4, 139-154. [In Persian]
- Motallebi, G. 2013. *Environmental Psychology, new knowledge for architectures and urban designers*, Honarhaye-Ziba, no 10. 52-67. [In Persian]
- Nasar. J.L. 2014. *The Evaluative Image of the City*, translated by Masoud Asadi Mahal Chali, Introduction by Jahanshah Pakzad, Tehran: Armanshahr. [In Persian]
- Norberg Sholtz, C. 2002. *Housing Concept through Figurative Architecture*, translated by Mahmood Amir Yarahmadi, Tehran: Agah. [In Persian]
- Ramyar, R. 2012. *Introduction to Designing the Open Spaces of the Residential Complexes*, Tehran: SAMT. [In Persian]
- Rappaport, A. 2013. *The Housing Anthropology*, translated by Khosro Afzalian, Mashhad, Kasra. [In Persian]
- Saberi, A. 2013. *Pathology of Apartment Lifestyle, the papers collection of national congress of lifestyle in contemporary Iran*, Allame University. [In Persian]

- Segalen, M. 1991. Historical Family Sociology, translated by Majid Elyasi, Tehran, Markaz pub. [In Persian]
Wolman, B. 1981. Contemporary Theories & System in Psychology, Plenum Press.
Yazdanfar, A.; Hoseini, B.; Zaroudi, M. 2013. The Culture and Housing Shape, Tonekabon and Ramsar traditional houses, Maskan-Mohit-Rousta pub, 32nd year, no. 144, 17-32. [In Persian]
Zarghami, E. 2010. The Social Sustainability of Residential Complexes in Iranian-Islamic Cities, Urban Iranian Islamic Research, 1st year, no. 2, 103-115. [In Persian]
Zebardast, E.; Shadzavie, H. 2011. Recognition of the Variables Impact on the Urban Sprawl and the Its Relation with Urban Spatial Structure, Oromie city, Name-Memari-Shahrsazi, 4th year, no. 7, 89-112. [In Persian]

